

KÉTEZER ÉV ELŐTT. (Lásd a 246. lapon.)

A BORZAS CSACSI.

— Elbeszélés. —

(Folytatás.)

ELJUTOTTAK a helyre, hol a kosarak el voltak rejtve; ezeket is felkötötték a türelmes csacsi hátára s aztán tovább ballagva, végre beértek a faluba. Itt az apa hazaküldte a két fiut, maga pedig elkísérte Zsuzsa asszonyt egészen hazáig, gondoskodni akarván, hogy a szegény beteg kellő ápolást nyerjen.

Elek és Andorka lélekszakadva rohantak be a szobába, hogy a mamának elbeszéljék a történeteket; egyszerre beszélt mindakettő, egyik elől, másik a végén kezdve a dolgot, úgy, hogy a mácskának nagy fáradságába került, míg végre megértette, hogy tulajdonképen mi történt. Nemsokára haza érkezett az apa is, miután néhány jó szomszédot oda hívott Zsuzsa asszony ápolására, saját kosiját pedig beküldte a szomszéd városkába orvosért.

— De adtál-e egy kis pénzt a szegény asszonynak? kérdé a jó mama szükségére lesz orvosságra s talán nincs miből vennie.

— Akartam neki adni, de nem fogadta el, azt mondta, hogy még van anynyija, amennyire most szüksége van. Látom, hogy jóra való szerény asszony, nem akar alamizsnát elfogadni. Hanem jó lesz néha-néha meglátogatni és segíteni valamivel.

A mama mindjárt másnap meg is látogatta s Elek és Andorka szerettek volna vele menni, mert nagyon érdekelte őket a szegény öreg asszony és a jó hű csacsi.

De a mama nem vitte őket magával, jól tudván, hogy a gyermek rendesen alkalmatlan a betegnek. Mikor a mama visszatért, azon jó hirt hozta, hogy Zsuzsa asszony baja nem veszedelmes; az orvos azt mondta, hogy néhány nap alatt biztosan meggyógyul, csak csöndesen kell feküdnie. Persze, a szegény asszonynak ez a néhány nap is sok, mert ezalatt nem kereshet semmit, legnagyobb aggodalma pedig az, hogy a jó öreg csacsinak ki fogja addig gondját viselni? És épen most fizetni is kellene a városban a fiuért. A jó mama ajánlott segítséget, de Zsuzsa asszony megköszönte, nem fogad el alamizsnát.

Elek és Andorka kíváncsian kérdezték, micsoda fiut emlegetett Zsuzsa asszony? Hiszen nincsenek gyermekei. De erre a kérdésre nem kaptak választ, mert az öreg asszony maga is csak annyit mondott, hogy talán egyszer elbeszéli ennek történetét.

Valami módot mégis kell keresnünk, hogy segítsünk a szegény asszonynak, szólt az apa. Pénzt nem akar elfogadni, tehát mást kell kigondolnunk. Mivel legnagyobb gondot okoz neki az ő hű öreg csacsija, talán jó volna, ha erről gondoskdnánk betegségé alatt.

— Igen, de mit mondjunk neki, hogy mért hozzuk el a csacsit? szólt a mama.

— Azt mondjuk, hogy bérbe veszünk egy hétre.

— Minek?

— Elek és Andorka számára, hogy nagyobb sétákat tehessenek az erdőbe.

— Oh, ez pompás lesz! kiáltott a két fiu tapsolva.

Nyakába ugrottak az apának s özszezsécókolták a pompás gondolatért; az apa pedig mosolyogva mondá:

— Igen ám, de csak akkor lesz ilyen kirándulás, ha jól megtanuljátok a leczkét és jól viselitek magatokat.

— Oh, jók leszünk mindig apácska.

— Aztán még egy másik baj is van... gondoljátok meg, — nem fogjátok szégyelni, ha e borzas, öreg csunya csacsin kell végigmennetek a falun.

Erről bizony megfeledeztek. Csak arra gondoltak, mily pompás lesz a mezőn nyargalászni; de a falun keresztül, hol mindenki csufolja a borzas csacsit... az már kissé bajosabb.

— Az igaz, hogy nagyon csunya... borzas... piszkos... szólt Andorka habozva.

— Kiesufolnak, ha ráülünk, jegyzé meg Elek.

— No's, fontoljátok meg; szólt az apa. Arról van szó, hogy jó tettet vigyünk végbe s e mellett ti még mulatságot is nyertek. Gondoljátok meg, érdeemes-e ezért megnyugodni a csacsi csunyaságában.

— Érdemes bizony! szólt Elek elszántan. Ha nevetnek rajtunk, tessék, mi azért mégis jól fogunk mulatni.

— Aztán lehet is valami kendővel befödni a csacsit; szólt Andorka.

— Arról majd én gondoskodom, szólt az apa, örülve a gyermekek elhatározásán.

— Egy szép szőnyeget borítunk a csacsi hátára s úgy ültök majd reá.

Ebben mindnyájan megnyugodtak. Zsuzsa asszony örömmel fogadta, hogy az ő jó csacsiját oly emberek veszik maguk-

hoz, a kiknek jóságáról már meggyőződött s akik nemcsak fizetnek ezért, hanem bizonyosan jól is fognak bánni a szegény állattal.

Másnap reggelre volt kitűzve az első kirándulás s az apa a reggelinél tudtára adta a két fiúnak, hogy a nagy erdőbe fognak menni. A fiúk örültek, de kissé mégis megzavarta őket a gondolat, hogy azon a piszkos, borzas csacsin végig menjenek a falun. De végreismár belenyugodtak, hogy nem bánják, ha csufolni fogja is őket a falusi gyermekesereg; annál kellemesebb lesz majd a szamaragolás künn a szabadban.

— Induljunk fiuk, szólt az apa végre.

Kimentek a ház elé s ott állt a csacsi — de Ede és Andorka bámulva néztek egymásra, hol a csacsira. Hiszen ez nem az a csuf, borzas, piszkos állat... ez egy igen tisztességes csacsi, szép sima szőrű s az a tarka szőnyeg oly pompásan illik a hátára... És mégis, ez a Zsuzsa asszony csacsija, meg lehet ismerni barátságos pófáján. De hát, hogy lett belőle ilyen szép állat?

— A tisztítás által, szólt az apa. Zsuzsa asszony bizony nem ért rá, hogy sokat kefélgesse, neki nem parádéra kellett a csacsi, elhordozta a terhet borzasan, piszkosan is. De én tegnap óta több ízben megvakartattam, megkeféltettem s látjátok, milyen csinos lett. Most induljunk!

Az apa fölsegitette Eleket a csacsira s előre ültette, aztán Elek mögé a kis Andort, aztán így szólt:

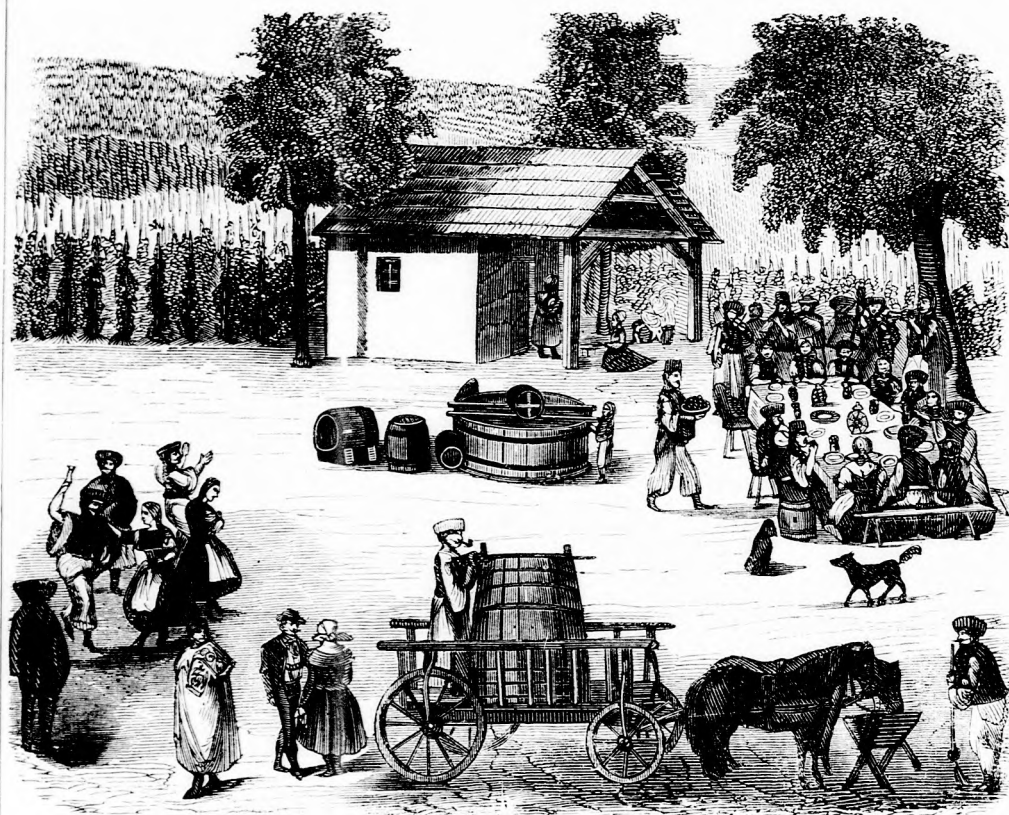
— Elek, ülj erősen, te pedig Andorka kapaszkodjál Elekbe.

Az ám, csak hogy ez nem volt könnyű dolog. Andorka úgy belekapaszkodott

Elekbe, hogy mindketten lepottyantak volna a földre, ha szerencséjökre az apa nem áll közel s meg nem kapja őket. Szemközt a szomszéd házból két fiu nézte őket s nagyot nevetett az ügyetlen lovasokon. Andorka boszankodott s aztmondta,

hogy Elek nem tud jól megülni elől, Elek azt állítá, hogy Andorka annyira reá nehezedett, hogy nem lehet elbírni.

Az apa csöndet parancsolt s aztán csak Eleket egymagát ültette föl, elhatározván, hogy a fiuk fölváltva üljenek a

SZÜRET. (Lásd a 251. lapon.)

csacsi hátán, mindketten egyszerre pedig majd csak akkor, ha már kissé beletanultak. Így aztán megindultak, az apa egyik kezében a kantárt fogva, a másikkal Andorkát vezetve. Mikor a szabadba értek, Andorka ült föl a csacsira és így fölváltva,

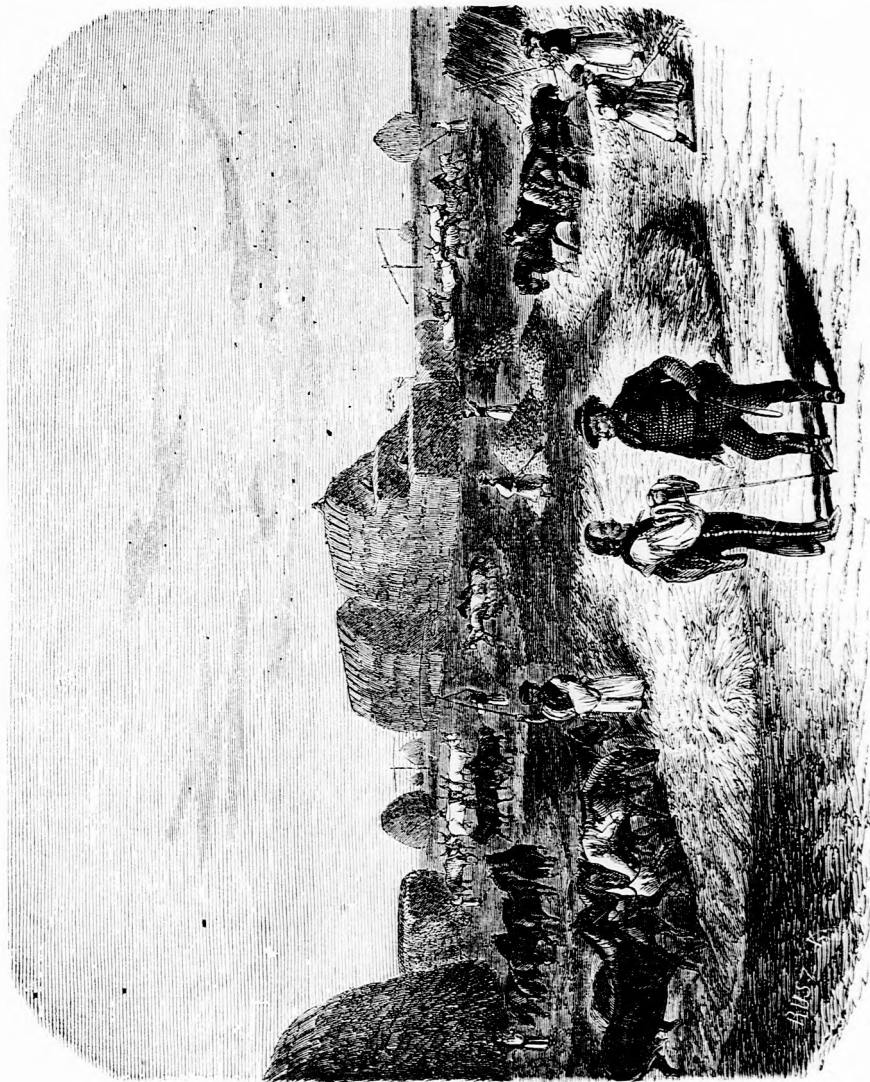
míg végre megelégték s leszálltak virágot szedni, pillangót fogni, miáltal a csacsi esöndeskén legelészett.

Alig három vagy négy kirándulás után a két fiú már pompásan meg tudta ülni a szamarat s most már mindketten egy-

szerre felültek minden baj nélkül. De ha a fiuk ügyesek voltak, az is bizonyos, hogy nagy érdeme volt a csacsinak is a jó mu-

latságban. Oly vigyázva, oly szeliden ballagott, mintha tudta volna, hogy két gyöngö gyermekét visz; a legkisebb intésre meg-

NYOMTATÁS. (Lásd a 251. lapon.)

állapodott, sőt azt lehetett volna hinni, hogy érti a beszédet is: mert ha a kis Andorka kissé gyorsabb menet közben meg-

ijedt és fölkiáltott, a csacsi rögtön meglasztá lépteit. Ez meglepte még a két gyermeket is és százféle kérdést intéztek

apához, hogy a csacsi mit gondol stb. Az apa persze azt nem tudhatta, hogy a csacsi mit gondol, de az világosan látszott hogy a csacsi általában, de Zsuzsa asszony csacsija különösen igen türelmes állat, bizonyos jósággal és okossággal is bír.

— Vannak azonban igen csökönyös csacsik is, folytatá az apa, sőt általában azt hiszik, hogy a csökönyösség, lustaság a számár kiváló tulajdonsága. Meglehet azonban, hogy ez csak onnan ered, mert az ember minden házi állat között a számmal bánik legroszabbul. Ime, Zsuzsa asszony jól bánt e szegény állattal s a csacsi szelid, engedelmes; dolgozik egész nap, türelmesen hordja a rá rakott terhet s ha jól bántunk vele, bizonyosan megszeret minket is.

— Oh, mi jól fogunk vele bánni, bizony jól! szólt a két fiu.

Hirtelen azonban Andorka elpirult s akadozva kérdé:

— És emlékszik a csacsi arra, ami vele történik?

— Nagyon jól. Meglásd, ha holnap azon az uton indulunk meg, amelyen ma jöttünk, nem is fog kelleni a csacsit vezetni, magától idetalál.

— Ah! kiáltá Andorka, egészen megzavarodva.

Az apának ez föltűnt s addig-addig kérdezősködött, míg végre a fiuk megvallották, hogy nem igen régen milyen csinyt követtek el a szegény csacsival. Most persze már nagyon megbánták és Andorka épen azért szerette volna tudni, valjon a csacsi emlékezik-e arra, hogy ők ketten akkor az ablakból leöntötték vízzel.

— Ezt valóban rosszul tettétek, szólt az apa. De azt hiszem, hogy az a jó csacsi

megbocsát, ha látja, hogy most már szeretitek és jól bántok vele.

A két fiu odaszaladt a csacsihoz, megcírogatta, Andorka egy darabka kenyeret is előkeresett a zsebéből, odanyújtotta neki s így szól:

— Ugy-e nem haragszol, csacsikám? Lásd, nem fogunk ám többé boszantani, jól fogunk tartani, csak ne haragudjál.

A csacsi persze nem tudott felelni, hanem barátságosan pislogott a fiukra, hogy ezek megnyugodva tértek vissza atyjukhoz s tudtára adták, hogy a csacsi megbocsátott.

(Vége következik.)

KÉTEZER ÉV ELŐTT.

(Képpel a czím Japón.)

KÉT ezer év előtt
Ép úgy mint jelenleg —
Hajdan is csak akadt
Elég pajkos gyermek.

Akkor is futkosott,
Szedett madárfészket,
S néha meg napestig
A mezőn lepkézett.

Bizony ő is tépte,
Szaggatta a ruhát,
S úgy megfeddtek érte,
Mint ma feddik Gyulát.

S akkor, hajdanában
Ép oly szelid vala
Az elnéző, drága,
Kedves, édes mama.

NEFELEJTS.

— Tündérmese. —

os gyermekek, szólt a mama, menjetek szobátokba a dadával. Majd mond nektek szép meséket. Csak menjetek, menjetek, édeseim!

— Mesét! Ah meséljen Annuska! kiálták a gyermekek körül ugrándozván a dadát, a ki mindannyioknak kedvence volt.

— Jól van, mesélek, csak jöjjenek utánam a gyermekszobába.

Aladár, Ada és Olga, a három virgoncz kis testvér, követték Annát, ki a csinos butorzatú szobába érve, ott elhelyezkedett, s a következő mesét mondá erősen figyelő hallgatóságának:

»Hol volt, hol nem volt, de valahol volt egyszer egy kis leány, a kit az anyja, igen különcz asszonyság lévén, elnevezett »Nefelejts«-nek. A kis leány igen jó volt; a szegényeken, a hol tehetett, segített, a betegeknek ételt hordott és ápoltta őket; egy szóval: valódi angyal volt. Szerették is szülei, s mindazok, a kik ismerték.

Egy gyönyörű délutánon kiment a közeli erdőbe virágot szedni, melyekkel édes anyját akará megörvendeztetni. Minél beljebb ment az erdőbe, annál szebb virágokat talált. A nap melegen sütött, s csak lassan nyugodott le; a kis leány mind beljebb, beljebb hatolt és már sötétedni kezdett, midőn észrevette, hogy ideje volna hazamenni.

Tüstént elindult tehát a hazavezető utat megkeresni. De mennyire meg volt rémülve, midőn ennek nyomára sehogy sem akadhatott. Mit tegyen? Éjszakára

nem maradhat itt, mert édes szülői megijednének, nem tudva, hogy leányuk hová lett.

Már koromsötét éj volt, amidőn nem nagy távolban világot pillantott meg. Megörült, mert azt gondolta, hogy ott jó emberek laknak, a kik szülőihez ismét vissza fogják vezetni az eltévedt Nefelejts. Ah, de mennyire csalódott!

Azon házikóban, honnan a világságot látá kisugározni, nem lakott más, mint egy gonosz boszorkány, aki a gyermekeket, fiúkat leányokat elrabolta s elvitte saját házába. Itt aztán egy éles kést vett elő s egy palaczkot, a gyermekeket megölte, s kiszálló lelköket az üvegben fölfogta, ezt pedig aztán gondosan bedugaszolta. Az így megölt szerencsétleneket aztán eltemette s kevés idő múlva oly virág nőtt sirjokon, a milyent a boszorkány kívánt.

Igy alakított magának olyan virágos kertet, amelyben már 99 különféle virág volt, és szobájában 99 üvegben volt már a kis gyermekek lelke. Amint az este bekövetkezett, a gonosz boszorka lement kertjébe.

Mindenik virágon egy kis tündérke ült. Mindeniket megérintette varázs-veszszőjével, s a virágtündérkéek hozzá szállottak és azt kérdezték: »Mit parancsolsz?« S aztán a boszorkány mindeniktől kívánhatott valamit minden este, minden kívánsága beteljesült azon szempillantásban. Eddig a boszorkány mást nem kívánt csak hatalmat és gazdagságot, de ezekkel aztán birt is ám!

Az ő házába jutott Nefelejts. A boszorkány a kopogtatásra kilépett az aj-

tón, s alig rejtheté el örömét, midőn a szép gyermeket meglátta. Szinleg nyájas volt iránta, ágyat vetett neki, jól tartotta s aztán lefektette. A kicsike elbeszélte neki, hogy mi történt vele; de a boszorkány azt mondta, hogy ma már későn van, nem vezetheti haza, hanem holnap minden bizonynyal megteszi. Nefelejts végre megnyugodott és elaludt. Másnap korán fölkel, s a boszorkány kérte őt, hogy mielőtt haza menne, nézné meg virágos kertecskéjét. A kis leány beleegyezett. A mint ott nézegette a virágokat, megpillantotta az apró tündéret is, és úgy tetszett neki, mint ha ezek integnének: »Vigyázz, vigyázz, légy óvatos!«

De Nefelejts nem ügyelt erre

csak tovább gyönyörködött, — midőn egyszerre egy jajkiáltással összerogyott. A boszorkány gyilkos fegyverét ártatlan szívébe mártá. »A századik!« mondá a vén gonosz

BOMBA-GOMBÁK. (Lásd a 253. lapon.)

vigyorgással, s az új palaczkot a többi mellé helyezé el. Aztán eltemeté a halottat és sirja fölött azt mondá: »Légy Nefelejts! S amint este pálczájával kezében

bement a kertbe, már ott díszlett a kedves kék nefelejts, s rajta ült tündére.

Ekkor összegyűjté a virágtündéreket. Először a rózsához szólt! »Adj szépséget!« s a boszorkány a világon legszebb lett. Aztán a gyöngyvirágot hívta elő, »Adj üdeséget!« A sor most a kameliára került: »Adj méltóságos alakot!« Aztán az árvalányhajhoz fordult, mondván: »Adj szép hoszszu, szőke hajjat.« A harangvirágtól csengő hangot kért, a tulipántól pompás köpenyt, s mindezen kívánságai teljesültek. Most a Nefelejtsset hívta maga elé.

Halvány tündérke volt az, fehér öltönyben, kék szárnyakkal, fején kék virág koronával.

— Adj nekem oly tul aj-

donságot, hogy soha semmit se feledjek el, szolt a boszorkány.

A tündérke koszorut kötött és a boszorkány fejére tette.

— Mig e koszoru fejednen lesz, ne felejs el semmit! Ne feledd el egy perczre sem, hány gyermeket gyilkoltál meg, lásd őket folyton szemeid előtt és lásd szülőiket is, amint gyermekeik elrablójára a legborzasztóbb átkokat szórják! Ne felejs el semmit és ezen tulajdonságod legyen legnagyobb nyomorod, te gonosz gyilkos! Ezt kívánja »Nefejts!«

A boszorkány rémülten akarta fejéről a koszorut levetni, mely az általa megölt, ártatlan gyermekek poraiból nőtt virágokból volt kötve, de ez oda volt tapadva hajához. Rémületes sikolyokkal rohant a házba, haját tépte, majd ismét kiszaladt, vadul rohant az erdőbe, csak hogy megszabaduljon a meggyilkolt gyermekek és átkot mondó szülei borzasztó képétől. De ezek elöl nem volt menekvés. Nem volt más hátra, mint kérni, könyörögni Nefejtsnek, vegye le fejéről a koszorut. Kevés gondolkozás után kérte is Nefejtsset, segítsen rajta; de ez a megszabadulás fejében azt kívánta, hogy ő meg adja vissza valamennyi gyermeknek lelkét; vezettesse őket vissza szüleihez láthatatlan szellemei által, s végre, hagyjon fel örökre bűvészetével.

Csak nagy nehezen adta rá erre fejét a boszorkány, de oly nagyok voltak kínai, hogy végre is beleegyezett.

Mihelyt a reggel fölviradt, tüstént előhozta a palaczkokat. A virágtündére-

ket utóljára hivta össze pálczája segítségével.

Azután kioldá az üvegeket s a fogoly lelkek örömmel surrantak ki az üvegből, mindenik saját gazdáját keresvén föl.

A virágok e perczben mind gyermekké változtak át, és pedig 50 leány és 50 fiu volt. Miután így megszabadulva állottak megmentőjük, Nefejts előtt, első dolguk volt ennek hálát adni.

Azután a boszorkány fejéről vette le Nefejts az átkos koszorut, amivel ez egyuttal bűvös hatalmától is megszabadult. Láthatatlan szolgálit még csak egyszer használhatta, és pedig arra, hogy mindenik gyermeket rég kesergő szüleihez általuk visszavezesse.

Leírhatatlan volt az öröm Nefejtsék házában, amint a kedves megsiratott gyermek haza érkezett. Anyja, apja ezerszer megölelték, megcsókolták. Hü dajkája is kitárt karokkal fogadta, még a vén, hü házi eb, Labanczos is örvendetes csaholást hallatott. Nefejtsnek el kellett beszélnie, mi történt vele távolléte alatt s ezután boldogul élt jó szüleivel.

* * *

Ez volt a dajka meséje: Aladár, Ada és Olga összevissza csókolgatták a kedves dadát, amért nekik olyan szépet mondott el, s hogy máskor is mulattassa őket esténként, azért minden makranczoskodás nélkül, ami bizony máskor a kicsikéken nem ritkán megesett, lefeküdtek, hogy almodjanak az éjen át picziny ágyacskáikban szépeket a kis „Nefejts“-ről.

Nagy Ipolyka.

NYOMTATÁS ÉS SZÜRET.

— Klári levele Éteikához. —

(Képekkel a 244 és 245. lapokon.)

NYÁRI szünidőt kelle-
mesen töltém,
Voltam szép hazánknak
számos hegyén, völgyén,
Jártam a felföldön, al-
földön is jártam,
És meg is fordultam
egy-egy régi várban.

Aratáskor épen — ott a
Tisza mentén —
Gábor bácsiéknál voltam
Gábor-telkén.

Hallottam a sarló és kasza csengését,
Marokszedő lányok vig nóta-zengését,

Kévét — a szalmából kötelet eresztve —
Kötözték serényen és hordtak keresztbe.
Nyomtató munkások nógató beszéddel
Hajtották a lovat négyével-ötével.

Míg emitt nyomtattak, szekerek rakodva
Nyögve-nyekeregve inogtak nagy sorba,
Béresek a kévét villahegyre kapva,
Reguláson rakták óriás asztagba.

Csodálattal néztem milyen takarosan
— Mint holmi kőműves, ép oly szabato-
san —

Egymás tetejébe, a kévét illeszték
Míg nagy szalma-házzá föl is építették.

S nem volt a kezökben ezirkalom vagy
mérő,
Alaprajzuk semmi, csak a pusztá szérő.
Nem dolgoztak máskép, csakugy szem-
mértékkel:
S mégis a zsup-házat tisztán építék fel.

Gábor bácsi majd itt, majd ott forgolódott,
Hol biztatón, hol meg elismerve szólott,
Itt a béresekkal, a gazdával ottan,
Parancsokat osztván egy és más dologban.

S hogy magasra szórta a lapát a polyvát,
Hullatván az áldás piros szemét magvát:
Hozták a sok zsákot; s hogy megteltek:
nyomba
Vitték a vasutra, onnan gőzmalomba.

Vagy hat héttel később a jó Czenezí néni
Volt szíves hazulról bennünket kikérni:
A halmos Cserháton s a hegyeken szerte
Vigan készülődtek a népek szüretre.

Az volt csak az élet! Vig, dallamos, tarka!
A pásztákban édes gohér és kadarka!
És bár fogyasztottuk éhes-szomjas szájjal —
Mégis bőven éltünk juh-husos kásával.

Este mulattunk csak Isten igazában!
Míg sajtolták a bort a vinczellér-házban:
Kurjogattunk, pisztoly durrogott köröt-
tünk,
Szíszszent a röppentyű s tánczra kereked-
tünk.

Igy töltöttünk ottan vagy két-három napot
Mindegyikünk szőlőt garabóval kapott.
A mama elrakta télére kamrába;
Neked is jut, ha jösz. Isten veled!

K l á r a.

DUNAMENTI KÉPEK.

— Szénakazal a vizen. — A kondás. — A parton. —

[Képekkel a 253. lapon.]

Kedves Forgó bácsi!

Tudom, hogy kedves Forgó bácsi is a Duna mellett lakik, mint én kedves szüleimmel; de mégis nagy a különbség; mert mi itt falun vagyunk, Forgó bácsi pedig Budapesten, a szép fővárosban, melyet már régóta vágyakoztam meglátni. Kedves szüleim meg is ígérték, hogy ha jól végzem ezt a tanévet, jövő szünidők alatt fölvisznek Budapestre s akkor kedves Forgó bácsit is meglátogatom, — ha meg-

engedi. (szívesen látlak. F. b.) Addig is mivel olvastam a *Kis Lap*-ban több kis olvasó társamtól különböző leírásokat, elhatároztam, hogy leírom én is vidékünket; talán érdemesnek fogja találni kedves Forgó bácsi, hogy kiadja a »*Kis Lap*«-ban, kiigazítva a rajzokat, melyeket a nevelő ur felügyelete alatt készítettem.

A Duna minálunk nagyon széles, mert itt nincsenek hegyek, még dombok is alig, a víz partja alacsony s tavaszkor, mikor a nagy áradások történnek, sokszor messze földet elborít a Duna és károkat is okoz. Az árvíz lassanként aztán visszatér a rendes mederbe, de a partok mentén

DUNAMENTI KÉPEK : 1. Szénakazal a vizen.

tócsák, mocsarak maradnak s ezeket igen szeretik a sertések, a bivalyok, melyek a pocsolyában kedvők szerint hemperegnek. Van is ám itt tömérdek sertés és a kondásnak sokszor meggyül a baja, hogy a sok száz rőfögő állatot oda terelje, a hova akarja.

Kedves apámnak van csónakja s ezen szép csöndes időben gyakran evezgetünk a vizen. Persze, vigyázni kellett, mert sok nagy hajó jár a Dunán, gőzhajók, vontató hajók, melyek után nagy hullámok csapkodnak. De jönnek megrakott hajók egészen csöndesen is, csak maguktól uszva

lefelé s ezeket szeretem a partról nézgetni. Jön néha olyan hajó, melyet távolból uszó szénakazalnak lehetne gondolni. Nagy tömeg széna van fölhalmozva a hajóra, de oly szép rendben van fölrakva, hogy nem köll félni fölfordulásától;

Bocsássa meg kedves Forgó bácsi, hogy e soraimmal bekopogtatni mertem; igen nagy örömem volna, ha leveletem közlésre méltónak találná.

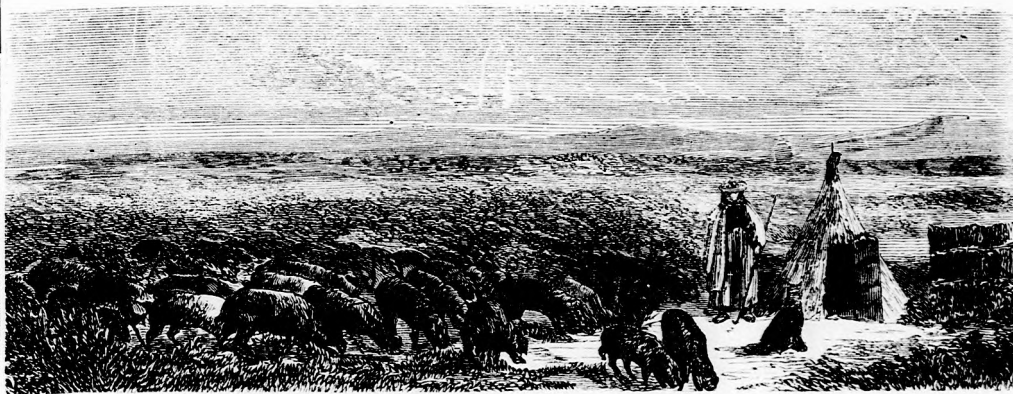
Ezek után szívesen üdvözölve kedves Forgó bácsit, maradok

hü kis olvasója

Haraszthy Béla.

Addig is
több kis
okot, el-
ékünket ;
kedves
ap«-ban,
a nevelő

éles, mert
k is alig,
r, mikor
zor mesz-
rokat is
visszatér
mentén

DUNAMENTI KÉPEK. II. A kondás. (Lásd a 252. lapon.)

BOMBA-GOMBÁK.

(Képpel a 248—249. lapokon.)

VAN egy közmondás, hogy »ha Isten úgy akarja, még a piszkafa is elsül.« Persze, ez csak afféle közmondás, látni bizony senki sem látta. Hanem aki egy nagy utra vállalkozik és elmegy Amerikába a floridai erdőkbe, ott akármikor tapasztalhat ahhoz hasonló meglepő dolgot: láthat gombákat, melyek mint a bombák elsülnek s még meg is sebesítik a közel járó embert vagy állatot.

E gombák nem olyan kicsinyek, mint a mi gombáink, hanem valóságos óriások, magasságuk több egy ölnél s fejük akkora, mint egy nagy asztal. Az őserdők sűrűségében nőnek, hol csak ritkán jár ember: legföljebb néha kóborol ott egy-egy vad indiánus, vagy pedig valamely buzgó tudós, ki új növényeket kutat. Egy ilyen tudós fődözte fel az óriási bomba-gombát is és ezt írja róla:

»Lassan haladtunk előre az erdőben és bámultuk a roppant gombákat, melyek kifeszített óriási esernyőknek tet-

DUNAMENTI KÉPEK. III. A parton. (Lásd a 252. lapon.)

ól néze-
et távol.
gondolni
va a ha-
ölrakva,
ól;
ó bácsi,
mertem ;
met köz-

e kedves

Béla.

szenek. Egyszer utitársam egy korhadt fa gyökerén megsiklott s elestében egy ilyen nagy gombát összezuzott. Ekkor a gomba puskaövéshez hasonló durranással fölrobbant s belsejéből egész felhőt képező finom por szállt föl. Megvallom, hogy nemcsak meg voltunk lepetve, de meg is ijedtünk, mert hamarjában azt sem tudtuk, mi történt. De ezután jött még a java. Az első gomba szétpattanása által okozott légrázkódás következtében a közellevő többi gombák is fölrobbantak s ezektől ismét mások, úgy, hogy valóságos bombatüz között voltunk és a vörhenyes gombapor minden oldalról hullott fejünkre és szemünkre. Sietve futottunk e veszedelmes helyről, mintha ellenség üldözött volna. A por, mely szemünket, arcunket érte, csipős fájdalmat okozott, melyet daganat követett s még egy hét múlva is viseltük nyomait.«

Tudom, nem hiszitek, hogy e gombák talán puskaállal voltak megtöltve s valami boszorkány lövöldözött belőlük. Az egész dolog igen természetes, ha egyszer ismerjük. Van a gombáknak egy faja, (a tudósok licopodáéknak nevezik), melynek, mint több más növénynek, az a tulajdonsága van, hogy ha megérintik, nagy pukkanással fölrobbant. De ez csak akkor történik, mikor már magja teljesen érett, történik pedig azért, hogy a mag nagy területen hintessék szét és teremjen új növényeket. Az a vörhenyes por, mely tudásunknak szemébe, arcába röpült, nem volt egyéb az oriásgomba magjánál, mely szerte röpült s aztán lehullt a földre, hogy belőle ismét oly óriási bomba-gombák csirázzanak.

JANIKA.

Ó, ó,
Szegény kis bohó,
Ügyetlen golyhó!
Fölfordula im
Az én kis Janim.
Kosarában szépen
ült,
Körtéjének meg-
örült.
Egyszerre csak kis
magát

Elfelejtí

S szájából a falatját
Földre ejti.

Nyújtózkodik ugyancsak

A körteje után kap.

De a körte elgurult,

Janika meg fölborult,

Jöjjetek, jöjjetek,

Janikán segítetek!

A KIS KŐ ÉS A NAGY KŐ.

— Mese. —

Az UTSZÉLI rakásban egymás mellett feküdt egy kicsinyke kő és egy nagy kő. A nagy kő roppantul fölfuvalkodott, hogy ő mennyivel nagyobb szomszédjánál; alig akart ránézni.

Jött azonban az utmester és látva a nagy a követ, fogta kalapácsát s néhány ütéssel olyan apróra törte, hogy csupa kis kavics lett belőle s most a hajdani kisebb kő lett a nagyobbik.

Senki se bizza el magát nagyságában, mert a sors változandó s a nagyok sokszor legkisebbekké lesznek.

A VERÉB ÉS A PULYKA.

— Mese. —

Nagy begyesen sétált a pulyka az udvaron, koronként, inkább torkosságából, mint éhségből fölszedegelve a jó magot, melyet a gazdasszony elszórt számára. Épen oda tévedt egy kis veréb és sohajtva mondá:

— Ah! milyen kövér és nagy vagy te s én milyen sovány vagyok!

A pulyka megvetőleg nézett a kis verébre s nagylelkűen engedte, hogy a veréb fölszedjen néhány magocskát, mely a pulykának már nem kellett. A veréb csiripelve ugrált ide-oda s aztán ismét így szólt:

— De mégis van nekem is olyan tulajdonságom, mellyel fölülmullak tégedet; kicsiny vagyok, az igaz, de tudok ám jól röpködni, szabadon járok erdőn-mezőn, nem kényszerít senki ketrecbe — s ez is ér valamit.

— Ugyan hallgass, te szegény koldus madár, szólt közbe a pulyka kevélyen. Te akarod magadat velem egy sorba helyezni? Szerencsésebbnek akarod magadat tartani nálamnál? Hahaha! Nevetséges! Hát ugyan majd télen a hidegben szintén oly kellemes lesz-é, hogy kint a szabadban kell fagyoskodnod? Vagy akár most nyáron is, kellemes-é, hogy szél és eső ellen nincs hová menekülnöd, míg nekem gazdasszonyom kényelmes ólat épített? Aztán nem kell-é egész nap fáradságosan keresgélned élelmedet, míg nekem ide hozzák készen és örülnek, minél többet eszem! Hallgass, hallgass, veréb barátom, mert bolondot beszéltél. Szegény koldus vagy, én pedig ur vagyok. Nesze, itt van még néhány buzaszem, nekem már nem kell edd meg.

A veréb szerényen lehajtotta fejét s kezdte belátni, hogy a kövér pulykának igaza van. De ugyane pillanatban jött a gazdasszony egy nagy késsel s körül-

nézve a baromfi-udvarban, látta, hogy ez a pulyka a legkövérebb; megfogta tehát, megölte s bevitte a konyhába, hogy megsüsse.

A veréb látta ezt s mialatt visszaröpült a mezőre, így szólt magában:

— Ohó, mégis nekem volt igazam. Nem mindig az a legboldogabb, ki annak látszik. Én kicsiny, szegény madárka vagyok, de szabadon élhetek s ez többet ér, mint ha kényelemben hizlalnának csak azért, hogy aztán megsüssenek!

A MÉREGFA.

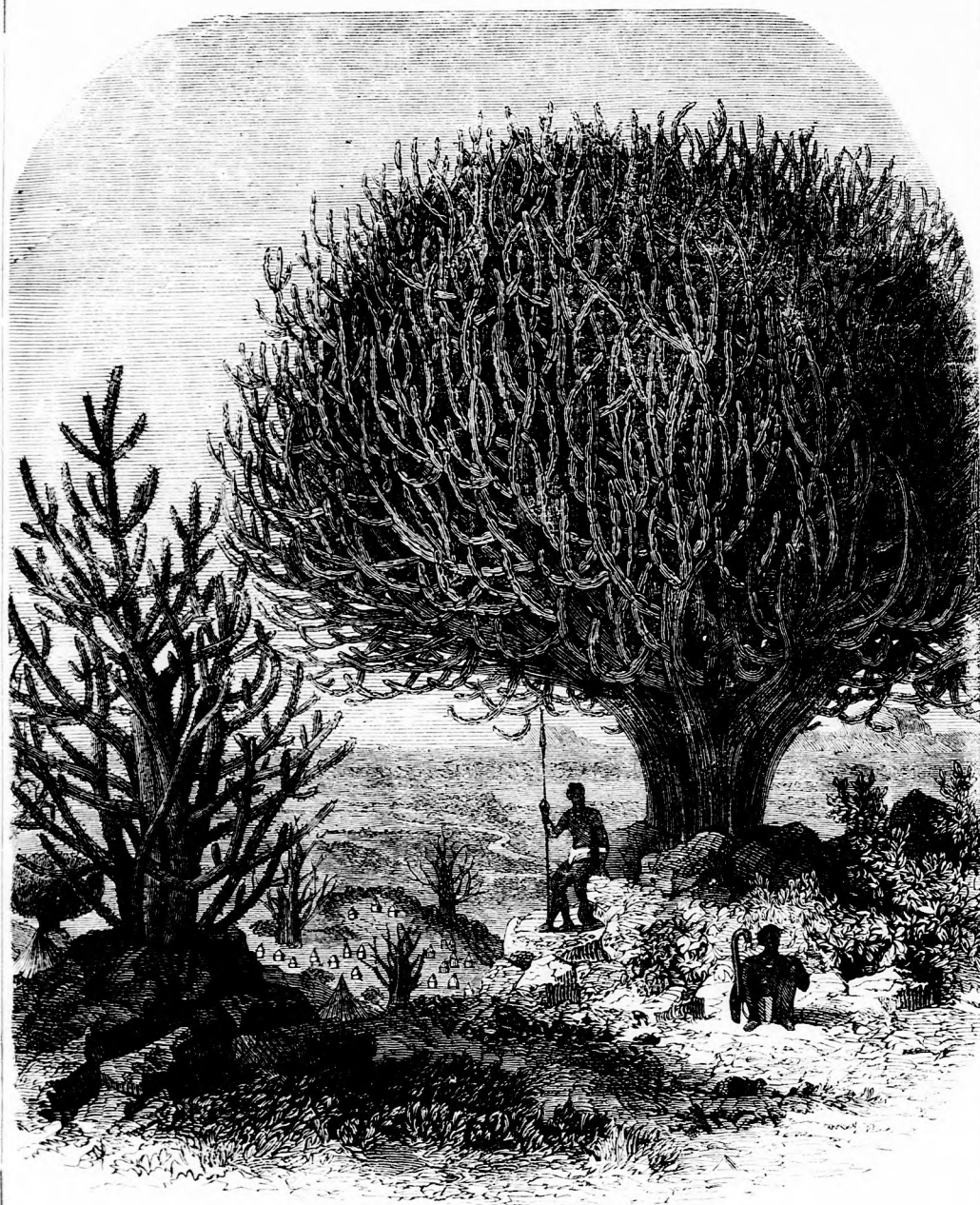
(Képpel a 256. lapon.)

KISEBB növények, melyeknek nedvéből halálos mérget lehet készíteni, nálunk csak igen kis számmal vannak; a nagy fák pedig, melyek kertekben, erdeinkben nőnek, mind hasznos fák, nincs ártalmas tulajdonságuk.

Messze, a forró éghajlat alatt ellenben számos oly növény terem, melynek virága vagy nedve halálos mérget rejteget s egész nagy mérgefák emelkednek a magasba. Ezek egyike az ugynevezett euphorbia, melyet mai rajzunk mutat.

E fának már külseje is másféle, mint a többi fáké; levele nincs, hanem vastag, mindig zöld galyai oly sűrűn fonódnak egymásba, hogy a fa egy óriási gombhoz hasonlít, melyen a napsugár nem bír keresztülhatni. Ejenként a fa törzséből hig nedv szivárog s ez halálos mérreg.

A szerencsének, kik ama tájakon laknak, nagy becsben tartják e fát. Mert e fa nedve rettenetes fegyvert ad nekik. Azok a tudatlan, miveletlen népek ugyanis csak gyarló nyilakkal bírnak s ily fegyverrel nem sok kárt tennének ellenségeikben; de a nyilak hegyét bemártják a mérregfa nedvébe s ha aztán egy ilyen mérgezett nyíl valakit csak egy kevéssé is megkarczol, az menthetetlenül meghal.

A MÉREGFA. (Lásd a 255. lapon.)

Felelős szerkesztő: *Forgó bácsi*. Kiadó-hivatal: Budapest, barátok tere, 7-ik sz., Athenaeum-épület.

Kiadja és nyomatja az Athenaeum irodalmi és nyomdai részv. társulat.

Megjelen hetenként egyszer, 16 oldalon.